

Sivistyslautakunta, kokous 10.9.2025

§ 75 Meri Lumelan (Vihr.) ym. valtuutettujen valtuustoaloite koulujen kulttuuriretket ja uimahallikyydit joukkoliikenteellä

JyväskyläDno-2025-489

Valmistelija

- Sami Lahti, palvelujohtaja, sami.lahti@jyvaskyla.fi

Perustelut

Meri Lumela (Vihr.) ja 24 muuta valtuutettua ovat tehneet 27.1.2025 valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Jyväskylässä toteutettaisiin kokeilu, jonka aikana ennalta sovituille perusopetuksen oppilasryhmille sekä tarvittavalle koulun henkilöstölle mahdollistettaisiin maksuton kulkeminen Linkki-liikenteellä opetussuunnitelman mukaisiin vierailu- ja opintoretkikohteisiin. Aloitteessa todetaan, että joukkoliikennettä voitaisiin nykyistä laajemmin hyödyntää koulujen opintoretkiin ja esimerkiksi uimahallikäynteihin. Joukkoliikenteen käyttö mahdollistaisi aikataulujen joustavamman suunnittelun ja tehostaisi kaupungin jo rahoittaman joukkoliikennejärjestelmän käyttöä tilausajoliikenteen sijaan. Toimintatavan muutoksella olisi mahdollista saavuttaa säästöjä, ja samalla lapset ja nuoret saisivat käytännön kokemusta joukkoliikenteen käyttäjinä.

Opetussuunnitelman ja kuljetusten merkitys

Jyväskylän perusopetuksen opetussuunnitelma sisältää eri ikäryhmille kohdennettuja opintoretkiä, vierailuja sekä mm. liikunnan opetukseen kuuluvan uimaopetuksen. Nämä retket tukevat opetussuunnitelman tavoitteita, laajentavat oppimisympäristöä ja tarjoavat oppilaille kokemuksia ja taitoja, jotka vahvistavat oppimista, kasvua ja vastuullista liikkumista.

Koulujen vierailukohteisiin kuljetaan pääosin jalan, polkupyörällä tai tilausajoliikenteen busseilla. Kulkutavan valintaan vaikuttavat matkan pituus, aikataulut, oppilasryhmän ikä ja turvallisuus. Joukkoliikenteen hyödyntäminen tukee opetussuunnitelman tavoitteita käytännön kokemusten kautta ja edistää kestävästä liikkumisesta oppimista.

Maksuttomuuden mahdollisuudet

Aloitteessa esitetty maksuttomuus tukisi lasten ja nuorten osallisuutta, alueellista tasa-arvoa ja pedagogista toimintaa. Joukkoliikenteen käyttö koulumatkojen ja retkien yhteydessä tarjoaisi oppilaille mahdollisuuden oppia vastuullista liikkumista ja vahvistaisi ympäristötietoisuutta. Maksuttomuus voisi myös lisätä joukkoliikenteen käyttöä hiljaisempina ajankohtina.

Pysyvän maksuttoman toimintamallin kehittäminen edellyttäisi kuitenkin, että se voitaisiin toteuttaa tasapuolisesti koko seudun kuntien (Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Äänekoski,

Hankasalmi, Toivakka ja Petäjävesi) alueella, koska joukkoliikenteen kustannukset jaetaan kuntien kesken sovittujen periaatteiden mukaisesti.

Ryhmälipun käyttöönotto

Syksystä 2025 käyttöön otettava ryhmälippu mahdollistaa koko oppilasryhmän matkustamisen yhdellä lipulla normaalihintoja edullisemmin. Koulujen koulupäivän aikaisten matkojen tekeminen ryhmälipun käyttöönoton myötä on aiempaa helpompaa, sillä matka voidaan toteuttaa yhdellä lipulla ja matkat laskutetaan ryhmän koon perusteella jälkikäteen.

Vaikka koululaisryhmien matkustaminen avoimen joukkoliikenteen vuoroissa olisi ryhmälipun myötä maksullisenakin nykyistä toimintamallia edullisempaa, on siinä muutamia huomioitavia seikkoja. Koululaisryhmiä ei voida kohdella eri tavalla kuin muita joukkoliikenteen matkustajia. Matkustajille ei voida taata istumapaikkoja, ja isomman ryhmän kohdalla koko ryhmä ei välttämättä mahdu samaan autoon. Joukkoliikenteessä matkustajilla ei ole turvavyöpaikkoja, mikä on otettava huomioon erityisesti pienimpien koululaisten kohdalla. Suurten ryhmien matkustaminen samaan aikaan voi olla logistisesti haasteellista, mutta etukäteen tehtävä suunnittelu ja aikataulujen huomioiminen mahdollistavat hallitun ja turvallisen toteutuksen.

Johtopäätökset ja vaihtoehtoinen ratkaisu

Kaupunki katsoo aloitteen tavoitteet tärkeiksi ja hyödyllisiksi opetussuunnitelman mukaisen toiminnan, lasten ja nuorten liikkumistaitojen sekä kestävästä liikkumisesta edistämisen näkökulmasta. Maksuton kokeilu edellyttäisi kuitenkin vastaavan mahdollistamista myös Jyväskylän seudun LINKKI-joukkoliikennekokonaisuuden piiriin kuuluvien seitsemän kunnan alueella.

Vaihtoehtoisena ratkaisuna maksuttoman kokeilun tilalle selvitetään ryhmälipun käytänteen laajentamista seudun kuntien alueella.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen § 35 mukaan, mikäli aloitteella laajennetaan palveluja tai sillä on muita talousvaikutuksia, se käsitellään talousarvion valmistelun yhteydessä.

Ehdotus

Esittelijä

- Eino Leisimo, toimialajohtaja, eino.leisimo@jyvaskyla.fi

Sivistyslautakunta saattaa edellä esitetyn vastauksen tiedoksi kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle ja ehdottaa, että se toteaa valtuustoaloitteen johdosta suoritettut toimet riittäviksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

§ 76 Jasmine Revon (SDP) ja Jukka Hämäläisen (SDP) ym. valtuutettujen valtuustoaloite turvallinen koulukuljetus kaikille lapsille

JyväskyläDno-2025-852

Valmistelija

- Sami Lahti, palvelujohtaja, sami.lahti@jyvaskyla.fi

Perustelut

Jasmine Repo (SDP), Jukka Hämäläinen (SDP) ja 33 muuta valtuutettua ovat 17.2.2025 tehneet valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Jyväskylän kaupunki ryhtyy toimenpiteisiin koulukuljetusten osalta siten, että kuljetukset ja muidenkin kyseisten reittien matkustajien matkat ovat tieliikennelain sekä kaupungin arvojen mukaisesti kaikille turvallisia.

Aloitteessa esitetään lisäksi, että kaupunki selvittää yhteistyössä Linkki -joukkoliikenteen kanssa ne lasten koulumatkoihin liittyvät reitit, joilla linja-autojen matkustajamäärät ylittyvät toistuvasti liikennelaissa säädettyjen rajojen yli. Aloitteessa tuodaan esille myös huoli siitä, että erityisesti perusopetuksen 1-6 vuosiluokkien oppilaat joutuvat kulkemaan pitkiäkin koulumatkoja seisomapaikoilla linja-autoissa, jotka liikennöivät teillä, joiden suurin sallittu nopeusrajoitus on 60 km/h tai sitä korkeampi.

Säädöstausta

Perusopetuslain 32 §:n mukaan oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen, jos perusopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi. Perusopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi.

Jyväskylän kaupungin sivistyslautakunta on 11.6.2014 päättänyt kaupungin koulukuljetussäännöstä, jonka mukaan 1.-2. luokan oppilaalle korvataan koulukuljetus, jos matkaa kouluun on yli 3,5 kilometriä. Vuosiluokkien 3.-9. oppilaat saavat koulukuljetuksen, kun koulumatka ylittää 5 kilometriä. Lisäksi oppilaat voivat saada koulukuljetuksen, jos matka on vaarallinen tai terveydellisistä syistä liian rasittava.

Koulukuljetussäännön mukaan koulukuljetuksia pyritään järjestämään ensisijaisesti julkisella liikenteellä. Mikäli koulukuljetusta ei pystytä järjestämään julkisen liikenteen avulla, se järjestetään muun muassa pienoislinja-autoilla tai taksilla. Esiopetuskuljetukset järjestetään pääsääntöisesti taksinomaisella liikenteellä. Oppilaan koulukuljetukseen ja omatoimiseen kävelyyn kuluva yhteisaika odotuksineen ei kuitenkaan saa ylittää perusopetuslain mukaisia päivittäisiä koulumatkaan kuluvia aikoja

Koulukuljetusten toteuttaminen Jyväskylässä

Jyväskylässä koulukuljetukset järjestetään ensisijaisesti julkisen joukkoliikenteen avulla. Tämä tarkoittaa käytännössä avoimen reittiliikenteen vuorojen käyttöä, joissa matkustajamäärät koostuvat sekä istuma- että seisomapaikoista. Kaupungin kilpailuttamissa linja-autoissa 2-akselisissa autoissa on vähintään 39 istumapaikkaa ja kokonaispaikkamäärä noin 65, kun taas telibusseissa istumapaikkoja on vähintään 51 ja kokonaispaikkamäärä vähintään 90.

Kun koulukuljetus järjestetään tilausliikenteenä, esimerkiksi koulun omana kuljetuksena, sovelletaan tieliikennelain (729/2018) 142–143 §:n määräyksiä. Niiden mukaan autossa saa kuljettaa vain rekisteriin merkityn istumapaikkamäärän mukaisen määrän matkustajia, ja jokaisella istumapaikalla tulee olla turvavyö. Lisäksi tällaisessa ajoneuvossa on oltava keltainen koulukyytikilpi. Avoimessa joukkoliikenteessä sallittu matkustajamäärä voi sisältää myös seisomapaikat ja poikkeustilanteissa matkustajamäärä voidaan tilapäisesti ylittää enintään 30 prosentilla (Valtioneuvoston asetus 289/2006). Tämä on tarkoitettu ainoastaan hetkelliseksi ylitykseksi, ei pysyväksi käytännöksi.

Joukkoliikenteen järjestäjä seuraa linjakohtaisia matkustajamääriä säännöllisesti ja pystyy tarkastelemaan niitä lähtö- ja pysäkkikohtaisesti. Saadun tiedon mukaan lainvastaista ylikuormaa ei ole esiintynyt. Käytännön matkustustilanteet voivat kuitenkin tuntua oppilaista epämiellyttäviltä, jos seisomapaikkoja on runsaasti käytössä tai jos matkustajat eivät jakaudu tasaisesti ajoneuvon eri osiin.

Ruuhkaisten vuorojen hallitsemiseksi on jo tehty useita toimenpiteitä. Kalustoa on vaihdettu suurempiin busseihin, ja joillekin vuoroille on lisätty vara-autoja. Kuljettajilla on myös ohjeistus merkitä auto täydeksi, jolloin siihen ei oteta enää uusia matkustajia ennen kuin tilaa vapautuu. Lisäksi lähitulevaisuudessa käyttöön otettava reaaliaikainen matkustajamäärien seurantajärjestelmä tukee sekä parempaa suunnittelua että matkustajien tiedonsaantia.

Jyväskylän kaupungin koulukuljetukset järjestetään voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti ja joukkoliikenteen järjestäjä seuraa matkustajamääriä aktiivisesti. Kaupunki pitää kuitenkin tärkeänä, ettei tilapäiseksi tarkoitettuja matkustajamäärien ylityksiä sallita toistuvasti. Tästä syystä yhteistyötä Linkki-joukkoliikenteen kanssa jatketaan erityisesti ruuhkaisimpien linjojen osalta, ja tarvittaessa järjestetään lisäkalustoa tai tehdään muita muutoksia, jotta kuljetukset voidaan toteuttaa turvallisesti.

Koulukuljetusten turvallisuus ei ole ainoastaan liikenteellinen tai logistinen kysymys, vaan siihen sisältyy oppilaiden oikeus turvalliseen ja yhdenvertaiseen koulunkäyntiin. Jyväskylän kaupunki sitoutuu siihen, että koulukuljetukset järjestetään jatkossakin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, lasten turvallisuus ja hyvinvointi ensisijaisena lähtökohtana.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen § 35 mukaan, mikäli aloitteella laajennetaan palveluja tai sillä on muita talousvaikutuksia, se käsitellään talousarvion valmistelun yhteydessä.

Ehdotus

Esittelijä

- Eino Leisimo, toimialajohtaja, eino.leisimo@jyvaskyla.fi

Sivistyslautakunta saattaa edellä esitetyn vastauksen tiedoksi kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle ja ehdottaa, että se toteaa valtuustoaloitteen johdosta suoritettut toimet riittäviksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.